

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.22(072):001.89

АЛЛА БОЙКО
(Полтава)

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ

Розкрито трактування поняття „науково-методичний супровід” та його складники. На основі авторської концепції обґрунтовано інтегрований курс теорії та історії педагогіки як базисний у професійно-педагогічній підготовці вчителя. Виділено педагогічні інноваційні дисципліни для підготовки бакалавра і магістра, доведено доцільність обладнання у педагогічних навчальних закладах кімнат-музеїв видатних педагогів, а також організацію в регіонах науково-виховних комплексів для забезпечення повноцінної професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя.

Ключові слова: педагогіка, дидактика, теорія виховання, інтеграція, інноваційні курси, музеї, комплекси.

Мистецтво виховання має ту особливість, що майже всім воно здається справою знайомою й зрозумілою, а декому – навіть справою легкою – і тим зрозумілішим і легшим здається воно, чим менше людина з ним обізнана, теоретично чи практично.

К.Д. Ушинський

У зв'язку зі входженням закладів освіти України III-IV рівнів акредитації до Болонського процесу пріоритетного значення набуває, поряд із позитивною стабільністю, динамізм, гнучкість, постійне оновлення й удосконалення якості і змісту навчання, навчальних планів, програм і підручників, інноваційних педагогічних технологій, номенклатури предметів. Ми підтримуємо Міністерство освіти і науки, коли з навчальних планів педагогічних закладів освіти вилучаються надумані чи не властиві для підготовки вчителя навчальні предмети. Це дозволяє не розпорошувати, а зосереджувати зусилля на найзначніших навчальних дисциплінах і підносити якість підготовки педагогічних кадрів. Водночас необхідність учасно реагувати на всі процеси, що відбуваються в державі, Європі і світі, вимагає від вищої школи фундаментальності як бази введення нових варіативних навчальних курсів (навчальних планів і програм) не лише для тих, хто навчається, а й для тих, хто вже має вищу освіту. Підручники і програми нового типу з педагогіки потрібні й тим, хто планує свою перепідготовку, підвищення кваліфікації чи одержання іншої педагогічної спеціальності. Отже, функції вищих навчальних закладів у зв'язку з ринковими умовами і забезпеченням конкурентноздатності фахівця набувають нових обсягів. Беремо до уваги й те, що компонентами педагогічної освіти є загальна, базова і власне педагогічна, що забезпечує підготовку гуманно орієнтованого педагога, який володіє багатofункціональними компетенція-

ми [1]. Їх об'єднувальним і професійно спрямовальним фактором виступає у вищому педагогічному навчальному закладі цикл професійно-педагогічних навчальних дисциплін, зокрема – педагогіка.

Сучасна загальнопедагогічна підготовка вчителя, насамперед, потребує фундаментального інтегрованого курсу теорії та історії педагогіки, який би засвоювався на рівні бакалаврської підготовки і слугував базою для магістерської педагогічної освіти різних фахів, підґрунтям варіативності та елективності в подальшому вивченні педагогіки. Розроблений кафедрою педагогіки Полтавського державного педагогічного університету науково-методичний комплекс у складі навчального плану, програми і посібників відповідає цьому завданню. Він має чіткий поділ на смислові частини, основний і додатковий текст, різноманітні та різнорівневі проблемно-пошукові завдання.

Наприклад, запропоновані завершальні модулі (теорія виховання) навчально-методичного посібника „Педагогіка” (VI, VII, VIII, IX) для підготовки бакалаврів та магістрів у своїй науково-теоретичній основі базуються і включають: а) наукові тенденції та узагальнення з історії становлення і розвитку вищої педагогічної освіти в Україні; б) сучасні підходи до реформування вищої освіти; в) прогресивні ідеї етнопедагогіки та національно-культурні традиції українського народу щодо виховання, навчання і саморозвитку людини; г) думки К.Д. Ушинського щодо об'єднуючої ідеї в освіті та вихованні; г) науково-практичні узагальнення Г.Г. Ващенко про духовно-моральне виховання особистості; д) наукові положення А.С. Макаренка про вирішальну роль у вихованні відносин у колективі; е) концепція єдності особистісного і соціального факторів у становленні особистості вчителя в системі підготовки фахівця; є) теоретичні узагальнення В.О. Сухомлинського відносно гуманістичної спрямованості особистості вчителя; ж) ідею неперервності виховання, самовиховання і самоосвіти педагога; з) орієнтацію на любов до дітей, надання їм допомоги, педагогічної підтримки і захисту. У своїй діяльності орієнтуємося на узагальнюючі положення сучасних учених І.Д. Беха, В.Г. Кременя, О.Я. Савченко та інших.

Науково-методичний супровід професійно-педагогічної підготовки вчителя будується кафедрою педагогіки на основі домінування індивідуально-гуманістичної парадигми виховання, єдності особистісного і соціально-професійного факторів, творчого переосмислення власного досвіду, активного пошуку таких педагогічних систем, вітчизняних і зарубіжних, які могли б стимулювати особистісно орієнтовану взаємодію, індивідуальний усебічний саморозвиток студента й учня, забезпечили б безперервне творче взаємозростання вчителя і школяра, організацію педагогічно доцільної суб'єкт-суб'єктної взаємодії на рівні співробітництва і співтворчості, формування інтелектуального потенціалу і професійної компетентності особистості як найвищої цінності нації.

У трактуванні науково-методичного супроводу професійно-педагогічної підготовки ми виходимо з того, що це є цілеспрямована, упорядкована і керована система ідей і принципів, планів і програм, підручників і посібників, технологій та інших методичних матеріалів, а також певних організаційно-педагогічних умов і засобів, об'єднаних єдиною концепцією і спрямованих на індивідуально-творчий розвиток особистості вчителя на культурологічних засадах [2]. Вузкопрофесійна підготовка вже не відповідає запитам часу, а важливими компонентами професійної освіти стає чітка професійна орієнтація, висока компетентність і особистісна культура випускника, її розвиток. Вища освіта потребує постійного піднесення якості. Вона є елементом загальної культури людини, тому великого значення надаємо інформаційній і виховній

функціям освіти, організації самоосвіти і самоконтролю майбутнього фахівця. З цією метою використовуємо міжнародні форми організації навчально-виховної діяльності у вищій педагогічній школі, оскільки в умовах виконання Болонських реформ відбувається інтернаціоналізація засобів формування фахівця. Насамперед, маємо на увазі тьюторську систему допомоги майбутньому вчителю.

Моделюючи професіограму сучасного вчителя, убачаємо, що це – професіонал світового рівня, компетентна, вільна, духовно-моральна особистість, орієнтована на цінності національної і світової культури, здатна до творчої самореалізації, моральної саморегуляції й адаптації до мінливого соціокультурного середовища, патріот і громадянин України. У цьому полягає особливість нашого підходу до змісту професіограми.

Аналіз науково-методичного забезпечення як системи дозволяє виділити три основні групи компонентів: концептуальну, змістово-структурну й організаційно-процесуальну.

В основу науково-методичного супроводу нами покладено власну концепцію інтеграції на національному ґрунті історичних та логіко-теоретичних педагогічних знань у поєднанні з диференціацією їх засвоєння, що забезпечує педагогічній теорії науковість та універсалізацію, а методиці вивчення – індивідуальність і мобільність, які сприяють реалізації двоступеневої освіти і є необхідними для вільного саморозвитку і самоствердження особистості майбутнього вчителя. Усі матеріали науково-методичного забезпечення мають диференційований характер. Вони спрямовані на підготовку бакалавра (спеціаліста) і магістра [5].

Базисним у здійсненні загальнопедагогічної підготовки на компетентнісному і культурологічному підґрунті вважаємо інтегрований курс теорії та історії педагогіки. Його програма і посібники розроблені колективом авторів – викладачів кафедри. Програма включає такі розділи: 1) загальні історико-теоретичні основи педагогіки; 2) основи національної української педагогіки; 3) єдність навчання і виховання у цілісному педагогічному процесі: а) теорія навчання, освіти та самоосвіти особистості; б) теорія виховання і самовиховання особистості; 4) проблеми науково-практичного освітнього менеджменту. Цей варіант програми пройшов експериментальну перевірку на історичному факультеті, факультеті філології та журналістики нашого університету, рекомендований ученою радою до впровадження на всіх факультетах і успішно викладається понад 10 років.

В основі вивчення кожного розділу – ідеї особистісно-гуманістичної орієнтації у спілкуванні, діяльності й відносинах педагогів і учнів як суб'єктів навчально-виховного процесу. Особлива увага приділена вивченню педагогічного досвіду українського шкільництва, з'ясуванню студентами великого виховного значення й впливу народної педагогіки як невичерпного джерела педагогічної теорії і практики [3]. З цією метою студенти знайомляться з розвитком педагогічної думки в Україні від найдавніших часів до наших днів, усвідомлюють великий педагогічний потенціал національно-культурних традицій народу, вивчають програмні завдання в галузі сучасної освіти та основні напрями їхньої реалізації, засвоюють сутність поняттєво-термінологічного апарату народної педагогіки, переконуються в необхідності перетворення освіти на головний інструмент національного розвитку, гармонізації національних відносин, особистісної й професійної компетентності майбутнього вчителя.

Особливість інноваційного інтегрованого курсу полягає не лише в тому, що в ньому виділено згаданий розділ „Основи національної української педагогіки”. Усю програму інноваційного інтегрованого курсу підпорядковано обґрунтуванню пріори-

тетності людини, її системи цінностей і створенню цілісного педагогічного процесу, як для забезпечення професійної компетентності, освіти і самоосвіти, так і для виховання й самовиховання національної, загальної і професійної культури особистості. Вивчаючи дидактику, студенти сприймають навчання як основний механізм розвитку особистості, засвоюють шляхи забезпечення варіативності і безперервності освіти в Україні, її диференціації та інтеграції, знайомляться з основними змістовими лініями Державного стандарту згідно з обраним фахом.

Таким чином, перевага інноваційного інтегрованого курсу над традиційним полягає, насамперед, у його фундаменталізації. Фундаментальні знання забезпечують найвищий рівень історико-теоретичних узагальнень і широке перенесення їх на вивчення фахових методик і спеціальних дисциплін, що сприяє підвищенню престижу педагогічної науки в системі підготовки вчителя, реалізації її подвійної функції – компетентісно-професійної і культурологічної.

При вивченні теорії виховання майбутні вчителі усвідомлюють виховання як особистісно-соціальний феномен, оволодівають знаннями про взаємодію з особистістю учня як суб'єктом відносин і діяльності, що має власну гідність, вільно виявляє своє особистісне „Я”. З цією метою студенти ознайомлюються з педологією як наукою про розвиток і формування людської індивідуальності, її позитивним значенням та недоліками, вивчають потенційні можливості її відродження на якісно новому рівні.

Майбутніх учителів підводимо до висновку, що в основі оновленої парадигми виховання лежать такі ідеї, як самовизначення і самотворення людини на базі самовиховання; визнання неповторності та унікальності кожної особистості; гуманізм і фасилітація у відносинах учителів і учнів, у їхній спільній життєтворчості; пріоритетність індивідуальної над колективістською спрямованістю виховання; толерантність та креативність у спільних пошуках і творчості школярів і педагогів. Нові розділи курсу чітко орієнтують майбутніх учителів на широке впровадження інноваційних вітчизняних і прогресивних зарубіжних технологій навчання й виховання (наприклад, тьюторства) для забезпечення виходу нашої освіти на європейський і світовий рівень.

Інтегрований курс є базисним у двоступеневій підготовці вчителя, однак для забезпечення підготовки магістра у змісті програми спеціально виділяються питання, які слід розглядати на вищому теоретико-методологічному рівні. Уважаємо, що перший етап у багаторівневій освіті, передусім, має на меті ширший обсяг тематики для визначення інтересів майбутніх учителів і їхньої подальшої орієнтації на професію. Більш глибоке методологічне і теоретико-методичне опанування педагогічної науки передбачено другим рівнем професійної освіти [4].

Базова вища освіта (бакалаврат), на наш погляд, повинна передбачати в навчальному плані, крім інтегрованого курсу, навчальну дисципліну „Методика виховної і соціально-педагогічної діяльності вчителя”. Програма названого курсу докорінно перебудована викладачами кафедри, як цього вимагають нові соціально-економічні умови. У його змісті передбачені завдання Болонського процесу, ураховані нові нормативні документи Міністерства освіти і науки щодо виховання дітей та молоді, роботи класного керівника, особливостей виховної роботи в нових типах шкіл і позашкільних навчально-виховних закладах. „Методика виховної і соціально-педагогічної діяльності вчителя” розроблена на основі оновленої парадигми виховання, значно збагачена курсом „Української етнопедагогіки”, що також створений кафедрою, доповнена концепціями громадянського виховання й освіти.

До навчальних планів підготовки бакалаврів і магістрів нами введено два оригінальних навчальних спецкурси, підґрунтям яких виступає фундаментальний інтегрований курс теорії та історії української педагогіки. Це – „Персоналії в історії української педагогіки” й „Основи християнської педагогіки”.

Авторським колективом кафедри розроблено навчальний план, програму і підручник „22 видатних українських педагогів”, який затверджено Міністерством освіти і науки конкретно для забезпечення викладання предмету „Персоналії в історії української педагогіки”. Названа педагогічна дисципліна врівноважує обсяги матеріалу з теорії та історії педагогіки при вивченні інтегрованого курсу, викликає великий інтерес і захоплення студентів.

Курс „Основи християнської педагогіки” був уведений 8 років тому як елективний. Проте дедалі він набуває нормативного характеру завдяки цікавому змісту і кваліфікованому викладанню. Розробником навчального плану, програми цього курсу і викладачем є В.В. Фазан, людина, яка має вищу світську і духовну освіту. Він нещодавно захистив дисертацію кандидата педагогічних наук. Майбутні вчителі одержують вичерпні відповіді на всі питання, пов’язані з релігійною традицією українського народу. Якісному його викладанню сприяє монографія А.М. Бойко „Служба Богові й Батьківщині. Григорій Вашенко: альтернатива поглядів і оцінок”. З 2005 року цикл педагогічних предметів збагатився курсом „Основи компаративної педагогіки” (за вибором студентів).

Нові педагогічні предмети покликані до життя зростаючим інтересом до розвитку сучасної вітчизняної і світової педагогічної думки, проблем науки і релігії, до прогресивного досвіду вітчизняної та зарубіжної педагогіки, їх взаємопроникнення і взаємопереходу; зумовлені потребою в інтеграції зусиль у нелегких пошуках ефективних засобів формування людської індивідуальності в сучасних умовах. Педагогічні надбання видатних українських педагогів Г.Г. Вашенка, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського та ін., які належать народам усього світу, є саме таким об’єднуючим фактором.

Підготовка магістрів педагогічної освіти вимагає поглибленого вивчення курсу „Методи педагогічних досліджень”. Ця навчальна дисципліна також розроблена членами кафедри. Оскільки, крім наукового аспекту, у підготовці магістрів підсилюється школознавчий напрям, кафедрою розроблено два альтернативні авторські курси „Менеджмент в освіті” і „Менеджмент загальноосвітнього навчального закладу”, на базі яких уже четвертий рік ведеться факультативна підготовка резерву керівних кадрів для навчальних закладів регіону.

Прагнемо до того, щоб лабораторно-практичні заняття з педагогіки проводилися в загальноосвітніх школах, але в сучасних умовах забезпечити це стало майже неможливо. Педагогічні знання добре сприймаються й осмислюються студентами на лекції; запам’ятовуються і засвоюються на теоретичному семінарі; закріплюються й упроваджуються в педагогічний процес на лабораторних і практичних заняттях у школах, а також у процесі індивідуальної, самостійної роботи, обсяги якої з року в рік зростають. Кількість лекційних, семінарських і практичних занять з педагогічних дисциплін зменшується. Виходи в школи стають рідкісними. Індивідуальна робота з педагогіки без закріплення її практично недостатньо ефективна. Це мало береться до уваги при укладанні навчальних планів вищих закладів педагогічної освіти.

Проведена експериментально-дослідницька робота свідчить, що вивчення базисного інтегрованого курсу педагогіки за умови застосування знань на практиці є запорукою свідомого оволодіння методичними і фаховими дисциплінами, необхідною

передумовою ефективної підготовки студентів до активної навчальної шкільної практики. В умовах рівневої підготовки вчителя структура кожного рівня освіти мусить включати педагогічну практику, програма якої будується передусім за принципами суб'єктності, концентричності, наскрізності та неперервності. Це – літня педагогічна практика, пропедевтична, бакалаврська, практика спеціалістів і магістрів.

Авторським колективом викладачів кафедри розроблені інструктивно-методичні матеріали для проведення наскрізної педагогічної практики у спектрі всіх її різновидів „Організація, зміст та оцінювання неперервної педагогічної практики майбутніх учителів” (Полтава, 2002. – 144 с.). У 2010 році посібник буде перевидано. У цих матеріалах визначені основні напрями та обсяг виховної діяльності, яку повинен здійснити майбутній учитель за період практики, указані основні види і форми роботи, подані зразки сценаріїв виховних заходів, необхідної документації і, найголовніше, – розроблені критерії оцінки і самооцінки (у балах) кожного виду виховної діяльності, виконаної студентом у школі.

Майбутні вчителі задалегідь знайомляться з цими критеріями, тому мають можливість займатися самоаналізом і самооцінкою своєї роботи і, якщо вона їх не задовольняє, звертатися за допомогою до викладачів, проводити самостійно додаткові виховні заходи, здійснювати інші форми і види виховної діяльності. Для збагачення змісту і методики практики студентів у оздоровчих таборах підготовлено посібник „Хочеш бути хорошим вожатим – будь ним!”, лейтмотивом якого є методична настанова „учись слухати і чути дитину”.

Матеріали з практики є важливими складниками науково-методичного супроводу професійно-педагогічної підготовки вчителя, оскільки педагогічна практика виступає найоб'єктивнішим критерієм усієї навчально-виховної і наукової діяльності вищого закладу педагогічної освіти. Але обсяги всіх видів педагогічних практик із року в рік зменшуються, оптимальне поєднання теорії й практики в підготовці фахівця не досягається. Сьогодні в нашому виші воно становить 15 % – 85 % на користь теорії. У 30-ті роки минулого століття, коли завкафедри педагогіки працював Г.Г. Ващенко, воно було 25 % – 75 %.

Для розвитку демократичних тенденцій щодо професійно-педагогічної підготовки вчителя в Полтавському педагогічному університеті названий вище перелік нормативних методичних матеріалів доповнено програмами і методичними рекомендаціями з елективних спецкурсів, спецсеминарів, спецпрактикумів, вивчення яких рекомендується студентам на альтернативній основі. Викладачі кафедри підготували і читали два спецсеминари („Нова особистісно-соціальна, індивідуально-гуманістична парадигма виховання”, „Менеджмент загальноосвітнього навчального закладу”), чотири спецпрактикуми („Індивідуальна робота в Павлівській середній школі В.О. Сухомлинського”, „Основи практичного макаренкознавства”, „Формування педагогічної культури майбутніх учителів засобами навчально-педагогічних ігор”, „Досвід виховання безпритульних дітей у Полтавському регіоні і сучасний стан”). Але сьогодні вони вилучені з навчальних планів у зв'язку з відсутністю на них годин. Курси за вибором плануються переважно зі спеціальних фахових предметів, що ми вважаємо неправильним, оскільки на них у навчальному плані відводиться значно більша кількість годин. Труднощі, особливо в перші роки роботи, учителі відчувають із питань невміння організувати клас, будувати суб'єкт-суб'єктні відносини, здійснювати індивідуальну роботу з учнями, працювати з обдарованим учнями і з дітьми, які потребують підвищеної педагогічної уваги тощо. Це питання педагогічної теорії і практики, що у вищій професійній підготовці недооцінюється.

Вибір спецкурсів залежить від пізнавальної активності студентів та наукових інтересів і рівня роботи викладачів. На нашу думку, ставлення до нормативних педагогічних курсів, а також активність в оволодінні елективними, переконливо свідчать про те, якому рівневі професійної підготовки за інтересами, можливостями і здібностями відповідає студент. Запорукою єдності всіх актуальних педагогічних курсів, цілісності їхніх різноманітних аспектів і напрямів, а також свідомого їх сприйняття і засвоєння виступає фундаментальний інтегрований курс педагогіки, зокрема модулі з теорії виховання. Ставлення до педагогічних курсів, їх підтримка, виділення годин на їх викладання свідчать про наявність чи відсутність загальної і педагогічної культури всього викладацького складу вишу.

Рівнева освіта вимагає певних організаційних умов, що входять до групи організаційно-процесуальних компонентів науково-методичного супроводу викладання професійно-педагогічних дисциплін. Для успішного засвоєння педагогічних знань у Полтавському педагогічному університеті функціонує кабінет педагогіки, кімната-музей А.С. Макаренка, створена кафедрою педагогіки кімната-музей В.О. Сухомлинського. У 2008 році викладачами кафедри педагогіки і студентами зібрано багату експозицію й опоряджено аудиторію-музей Г.Г. Ващенко. Естетично оформлена навчальна аудиторія має велике виховне значення. У музейних рекреаціях зосереджено значну частину тих матеріалів, які належать до змістово-структурної групи компонентів професійно-педагогічної підготовки вчителя. Для якісного проведення безперервної педагогічної практики в деяких базових школах обладнані відповідні навчально-методичні кабінети.

Однак для забезпечення науково-методичного супроводу професійно-педагогічної підготовки вчителя цього замало. Основний її зміст пов'язаний із завданнями Болонської конвенції, що вимагає створення науково-виховних педагогічних комплексів чи об'єднань, де педагогічний університет виступав би педагогічним центром. Цього, насамперед, вимагає педагогіка як навчальна дисципліна й наука професійного й широкого соціального значення. Організація педагогічного університету як регіонального науково-виховного центру дозволить, по-перше, забезпечити в підготовці вчителя реальне оптимальне поєднання теорії та практики; по-друге, максимально наблизити підготовку фахівців до запитів регіону; по-третє, організувати науково-дослідну роботу відповідно до потреб модернізації загальноосвітньої школи, сприяти усуненню уніфікації навчання всіх дітей і авторитарної педагогіки; по-четверте, досягти безперервності професійно-педагогічної освіти; по-п'яте, сформувати педагогічно доцільні відносини співробітництва і співтворчості між викладачами і студентами, студентами й учнями, викладачами і вчителями, а також, по-шосте, організовано впроваджувати в сучасну шкільну практику досягнення педагогічної науки і передового досвіду, найраціональніші педагогічні технології. Такий комплекс нами обґрунтовано на теоретико-методичному рівні й розроблено його положення.

Науково-виховний педагогічний комплекс, де педагогічним центром виступає Полтавський педуніверситет, за даними дослідження, буде об'єднувати всі типи навчальних закладів, що діють в області, створить умови для забезпечення функціональної повноти змісту професійно-педагогічної освіти на широкому історичному, соціально-економічному та соціокультурному тлі регіону. Його діяльність спрямовуватиметься на гуманізацію та інтенсифікацію навчальної, наукової і практичної роботи університету, що дасть можливість створити базу для високоякісної педагогічної освіти.

Для піднесення якості ступеневої освіти винятково важливе значення має наскрізна система контролю й бальної оцінки знань, умінь і навичок майбутніх учителів у контексті кредитно-модульної технології. В арсеналі викладачів – комплексні кваліфікаційні завдання поточного і підсумкового контролю, банк педагогічних задач і ситуацій, понад 1000 тестових завдань, розроблені модульні підсумкові завдання в п'яти варіантах. Після кожного виду практики для перевірки професійно-педагогічної підготовленості майбутнього вчителя використовується навчально-коригувальний тест-самооцінка.

Значення і потенціал педагогічної освіти в сучасних умовах переоцінити важко, адже результативністю підготовки вчительських кадрів визначається компетентність фахівців усіх спеціальностей, що випускають вищі навчальні заклади. Невипадково професію вчителя називають матір'ю всіх професій. Тому намагаємось оперативно реагувати на розвиток суспільства, потреб і сподівань людей. Зважаючи на це, актуалізується значення теорії педагогіки, у тому числі – педагогіки вищої школи. Це зумовлено тим, що доступ до вищої освіти мають усі, незалежно від віку і часу закінчення середньої школи. Зростає кількість студентів педагогічних навчальних закладів. Педагогічні кадри нової генерації послужать могутнім стимулом модернізації загальноосвітньої школи. Це потребує піднесення якості викладання педагогічного циклу навчальних дисциплін у контексті переходу до кредитно-модульної технології навчання.

Певної перебудови зазнає педагогічний заклад й у зв'язку з реальністю неперервної освіти, модель якої після переходу до рівневої підготовки вчителів продовжує розвиватися. Нової концепції потребує самоосвіта, доуніверситетська і післядипломна підготовка. Тому професорсько-викладацький склад кафедри – у постійному науковому пошуку.

Важливим для вищої педагогічної школи є оптимальне співвідношення теоретичної та практичної підготовки, культурологічних, спеціальних предметів і педагогічних навчальних дисциплін. Усвідомлюємо, щоб повністю виконати свою місію в суспільстві, мусимо послідовно дбати про якість підготовки вчителя, вивчати і критично використовувати досвід зарубіжних країн. До цього спонукає нас Європейський вибір, уходження до Болонського процесу.

Отже, педагогічні університети України, їхній навчально-виховний процес, зміст освіти, методи, форми і види діяльності знаходяться сьогодні на шляху великих змін. Розроблений кафедрою новий навчально-методичний посібник з інтегрованого курсу педагогіки відповідає запитам державотворчих процесів у країні, спрямований на підготовку педагогічних кадрів нової генерації згідно з потребами XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бойко А. М.* Виховання людини : нове і вічне / *А. М. Бойко*. – Полтава, 2006. – 568 с.
2. *Бойко А. М.* Інтегрований курс теорії та історії педагогіки : індивідуальні тьюторські завдання для студентів II-V курсів : навч. посібник / автор-укладач *А. М. Бойко*. – Полтава, 2007. – 359 с.
3. *Бойко А. М.* Національно-культурні традиції українського народу у виховній діяльності загальноосвітньої школи / *А. М. Бойко, І. В. Охріменко*. – Полтава, 2002. – 244 с.
4. *Бойко А. М.* Комп'ютерна програма з педагогіки (тести) / *А. М. Бойко, І. І. Юрас*. – Полтава, 2000. – 88 с.
5. *Григорьев С. И.* Отношение россиян к реформированию вузов 2006-2007 гг. / *С. И. Григорьев* // *Педагогика*. – 2008. – № 1. – С. 42–48.

6. Методика викладання і вивчення інтегрованого курсу „Теорія та історія педагогіки” : навч. посібник / *А. М. Бойко* та ін. – К., 2006. – 120 с.

7. Організація, зміст і оцінювання неперервної педагогічної практики майбутніх учителів : навч.-метод. посіб. / за ред. *А. М. Бойко*. – Полтава, 2002. – 144 с.

8. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії педагогіки : у 2 ч. / за ред. *А. М. Бойко*. – Ч. I. – К., 2002. – 370 с.

9. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії : у 2 ч. / за ред. *А. М. Бойко*. — Ч. 2. — К., Полтава, 2004. — 504 с.

Алла Бойко

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ

Раскрывается понятие «научно-методическое сопровождение» и его составные. На основании авторской концепции обосновывается интегрированный курс теории и истории педагогики как базовый в профессионально-педагогической подготовке учителя. Выделяются педагогические инновационные дисциплины для подготовки бакалавров и магистров, доказывается целесообразность создания в педагогических учебных заведениях комнат-музеев выдающихся педагогов, а также организация в регионах научно-воспитательных комплексов для обеспечения полноценной профессионально-педагогической подготовки будущего учителя.

Ключевые слова: педагогика, дидактика, теория воспитания, интеграция, инновационные курсы, музеи, комплексы.

Alla Boyko

SCIENTIFIC METHODICAL SUPPORT OF THE TEACHER'S PROFESSIONAL PEDAGOGICAL TRAINING

Reveals concept «scientifically-methodical support» and its compound. On the basis of the author's concept as base the integrated rate of the theory and history of pedagogics proves in vocational training-pedagogical of the teacher. Pedagogical innovative disciplines for preparation of bachelors and masters are allocated, the expediency of creation in pedagogical educational institutions of rooms-museums of outstanding teachers, and also the organization in regions of scientifically-educational complexes for maintenance of high-grade vocational training-pedagogical of the future teacher is proved.

Key words: pedagogics, didactics, the theory of education, integration, innovative rates, museums, complexes.

Одержано 16.01.2009 р., рекомендовано до друку 27.04.2009 р.